

MARIO BUNGE, IN MEMORIAM

Antoni Hernández-Fernández

Societat Catalana de Tecnologia i Societat Catalana de Llengua i Literatura, Institut d'Estudis Catalans

Si fa uns quants mesos teníem el plaer de celebrar a l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) el centenari del físic i filòsof Mario Bunge, amb la publicació especial de *Filosofia de la tecnologia* (2019), per primera vegada en català, el passat 24 de febrer teníem el pesar d'acomiar-lo d'aquest món, ja que va traspasar a Montreal (Canadà), on vivia amb la seva família. Seguint les seves profundes conviccions, no hi va haver cap tipus de cerimònia posterior.

No obstant això, permetin-me dedicar-li aquestes línies. Gràcies a Internet vaig tractar amb Mario Bunge epistolament en els últims tres anys de la seva vida: primerament, arran de les meves investigacions en lingüística i física, a les quals va fer comentaris ben encertats el 2017, i, finalment, com a editor i traductor de la seva obra al català, que justament el seu amic i estudiós de la seva obra, l'economista Alfons Barceló, va iniciar el 2017 amb el *Diccionari filosòfic* (publicat també a l'IEC), primera publicació en català del professor Bunge. Sorprenia, tot i la seva avançada edat, la seva lucidesa extrema i la seva ment preclara que no va deixar de pensar en cap moment, plantejant reptes i desafiaments intel·lectuals, combatent les pseudociències i preocupant-se fins al final pel futur de les societats humanes, per un món millor en què l'educació i la cultura superin el desastre de les guerres i els interessos econòmics.

En un món de distraccions, d'atenció fragmentada i en el qual l'erràtic rumb de les anomenades *democràcies* sembla involucionar, paga la pena aturar-se i *llegir el llegat de Mario Bunge*. Com a breu exemple, ja el 1985 es va avançar al moment actual quan ens va alertar sobre els perills de la sobreinformació a «Pseudociència i ideologia», un dels textos seleccionats a *Filosofia de la tecnologia* (p. 109-110):

És veritat que les dades són indispensables per al pensament i per a l'acció, però no n'hi ha prou amb això. Més encara, en la societat moderna, l'individu és bombardejat per una quantitat excessiva d'informació, tanta que sovint inhibeix el pensament original i l'acció eficaç. L'administrador, l'estadista o el polític que esmerça massa temps a informar-se no té temps per actuar. El científic que es passa la vida a la biblioteca no té temps per pensar pel seu compte, per realitzar experiments o per fer treball de camp.

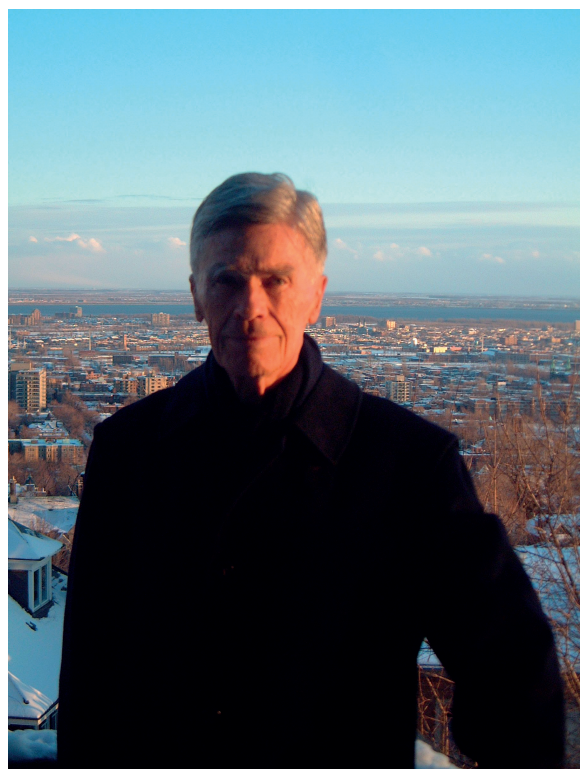

FIGURA 1. Mario Bunge a Buenos Aires (2010).

FONT: Fotografia cortesia de Serafín Senosiain (Editorial Laetoli).

La lliçó és clara: hem d'evitar tant l'escassetat com l'excés d'informació. Hem d'optimitzar la quantitat d'informació que podem absorbir, en comptes de maximitzar-la. Però, perquè això passi, hem de tenir la possibilitat de seleccionar-la lliurement, cosa que, al seu torn, pressuposa la llibertat d'informació.

No m'estendré pas, doncs. Siguin lliures, reflexionin, filtrin, però, en l'optimització de la quantitat d'informació que rebran a la seva vida, evitin les distraccions inútils i dediquin una mica del seu valuós temps existencial a la lectura, indispensable, de Mario Bunge.

Que la terra li sigui lleu, estimat professor Bunge.

Terrassa, 25 de febrer de 2020